

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และยั่งยืน มีกรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศโดยยึดหลักการปฏิบัติตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกภาคส่วน ทุกระดับ ยึดแนวคิดการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวม ที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มีการเชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งมิติตัวคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และการเมือง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ขณะเดียวกันให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในกระบวนการพัฒนาประเทศ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการเกื้อกูล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่นและจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาการด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, หน้า 9-11)

ด้วยภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ที่ประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ขณะนี้ เมื่อพิจารณาอย่างรอบด้าน หนทางที่จะผ่อนคลายนคนไทยทุกคนก็ควรหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ทุกฝ่ายยอมลดเป้าหมายเพื่อพบกันครึ่งทาง เพื่อความอยู่รอด ปลอดภัย ความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จะด้วยวิธีใดก็ตาม สิ่งสำคัญต้องอยู่บนรากฐานของคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่ตั้งใจควรแก่การประพฤติ ปฏิบัติ การพัฒนาบุคคลโดยใช้คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาคนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ การศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา การพัฒนาการเมืองก็ขึ้นอยู่กับ การศึกษา สังคมกำลังเสื่อมโทรม ก็ต้องหันไปพึ่งการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจึงเป็น เงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐาน ของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบัน ศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ สามารถนำไปสู่ การปฏิบัติ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ ลูกอย่างใกล้ชิด ครูต้องมีจิตสำนึกและวิญญานของความเป็นครูเพิ่มขึ้น ภาครัฐและเอกชน องค์การศาสนา และสื่อมวลชน ต้องตื่นตัว กระตือรือร้น และผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาไปสู่ ความก้าวหน้าอย่างมั่นคง อย่างน้อยที่สุดทุกคนควรทำงานให้เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลาด้วย 8 คุณธรรมพื้นฐานคือ ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจ หากเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน สถาบัน ตลอดจนจนประเทศ ใดแล้ว โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นก็จะเป็นวิฤตติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พัฒนาชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมคุณธรรมนำความรู้ ชีวิตของคนในชาติ คงจะดีกว่าเดิม สังคมไทยจะสงบสุขกว่านี้ ประเทศไทยก็คงเป็นไทยอยู่ตลอดไป มีการพัฒนาอย่างรู้หน้าไม่ด้อยกว่าประเทศใดในโลกนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต อย่างแน่นอน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 7)

ในกระบวนการพัฒนานั้น “ครูเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้” เพราะครูเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และมีศักยภาพ ในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิธร นันทะวงศ์, 2553, หน้า 2) กล่าวว่าการพัฒนาครูหรือบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้องค์กร มีศักยภาพยิ่งขึ้น การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อ การปฏิบัติงาน ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก จะส่งผลให้องค์กรหรือหน่วยงาน มีความก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะครูเป็นผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนทั้งในเรื่องการเรียนและมุมมองในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติตน เป็นแบบอย่างที่ดี และสอดคล้องแนวทางในการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เสนอไว้ว่า “การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัย ครูมืออาชีพ” และคุณภาพครูที่ประเทศต้องการคือ มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความสามารถ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551, หน้า 78)

โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บึงกาฬ เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เปิดทำการเรียนการสอน 2 ระดับ คือ ระดับก่อน ประถมศึกษา และระดับประถมศึกษา ในปี 2559 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้นจำนวน 132 คน จัดเป็นห้องเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 2 ห้องเรียน และระดับประถมศึกษา 6 ห้องเรียน รวม 8 ห้องเรียน มีข้าราชการครูทั้งสิ้น 10 คน จากการสังเกตและประเมินสภาพคุณธรรม พื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวานในระดับประถมศึกษา คือ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ในปัจจุบัน พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 บางส่วน ประพฤติตนไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การแต่งกาย ไม่สะอาดและไม่เรียบร้อย ขาดการดูแลรักษาสุขอนามัยของตนเอง ไม่ประหยัดในการ ใช้จ่ายเงินหรือทรัพยากรต่างๆ มีนักเรียนบางส่วนยังขาดความมีจิตสาธารณะ ใช้เวลาว่าง ไม่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ชอบหลีกเลี่ยงงานที่ครูมอบหมาย ขาดความรับผิดชอบ ในการเรียน การงาน และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีภาระงานที่ต้อง รับผิดชอบมาก มีงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน ซึ่งบางครั้งต้องเดินทางไปราชการ จึงทำ ให้ไม่มีเวลามาติดตามดูแลเอาใจใส่นักเรียนได้เท่าที่ควร (โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน, 2558, หน้า 10 - 15). จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอจะสรุปผลได้ว่าสิ่งที่ควรดำเนินการแก้ไขใน ปัจจุบัน คือ การพัฒนาครูให้มีคุณภาพพร้อมคุณธรรมและความรอบรู้ ส่งเสริมให้นักเรียน มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมพื้นฐาน คือ มีความขยัน ประหยัดมีความซื่อสัตย์ มีวินัย

สุขภาพ สะอาด มีความสามัคคีและมีน้ำใจ ซึ่งจะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม ประพฤติตนอยู่ในกรอบของศีลธรรมจรรยา มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคนดี ห่างไกลอบายมุขและยาเสพติด รวมทั้งช่วยให้นักเรียนมีค่านิยม จริยธรรม พฤติกรรม ทศนคติและคุณธรรมที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากทุกฝ่ายในการส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย สติปัญญาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อก้าวสู่สังคมได้อย่างมั่นคง เป็นพลเมืองที่ดีและเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

ด้วยความสำคัญและผลของการศึกษาสภาพและปัญหาดังกล่าว ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ได้ตระหนักถึงปัญหาและเห็นความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรมพื้นฐานแก่นักเรียน จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการนำรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเข้ามามีใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพ และปัญหาการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน มีอะไรบ้าง
3. ผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหา การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน

2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
3. เพื่อติดตามผลของการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน มีความสำคัญและจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนบ้านหนองชัยวานดังนี้

1. ทราบสภาพ และปัญหา เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนของครู โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
2. ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
3. ทราบผลการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
4. เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจ ได้นำไปเป็นแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาอื่นๆ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศักยภาพครูเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

- 1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย
    - 1.1.1 ผู้วิจัย คือ ครูปฏิบัติหน้าที่สอนที่โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ที่สนใจทำวิจัย การพัฒนาศักยภาพครูเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 1 คน

- 1.1.2 ผู้ร่วมวิจัย คือ ครูผู้สอนทั้งหมด จำนวน 9 คน
- 1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 32 คน ประกอบด้วย
  - 1.2.1 ผู้นิเทศ คือ ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน จำนวน 1 คน
  - 1.2.2 วิทยากรที่อบรมให้ความรู้ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน ตำแหน่งประธานกลุ่มโรงเรียนปงไฮ-น้ำจั้น จำนวน 1 คน
  - 1.2.3 นักเรียน ชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 1 – 6 โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 6 ห้องเรียนๆ ละ 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา ดังนี้

- 2.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน
  - 2.1.1 คุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ได้แก่ (1) ชยัน (2) ประหยัด (3) ซื่อสัตย์ (4) มีวินัย (5) สุภาพ (6) สะอาด (7) สามัคคี (8) มีน้ำใจ
  - 2.1.2 การเขียนโครงการเพื่อการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน
- 2.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานนักเรียน ใช้แนวทางการพัฒนา 3 แนวทางดังนี้
  - 2.2.1 การศึกษาดูงาน
  - 2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ
  - 2.2.2 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching)

3. ขอบเขตด้านวิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบและหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) มีกระบวนการในการดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน คือ

- 3.1 ขั้นการวางแผน (Planning)
- 3.2 ขั้นการปฏิบัติการ (Action)

3.3 ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

3.4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัย 2 วงรอบ

4.1 วงรอบที่ 1

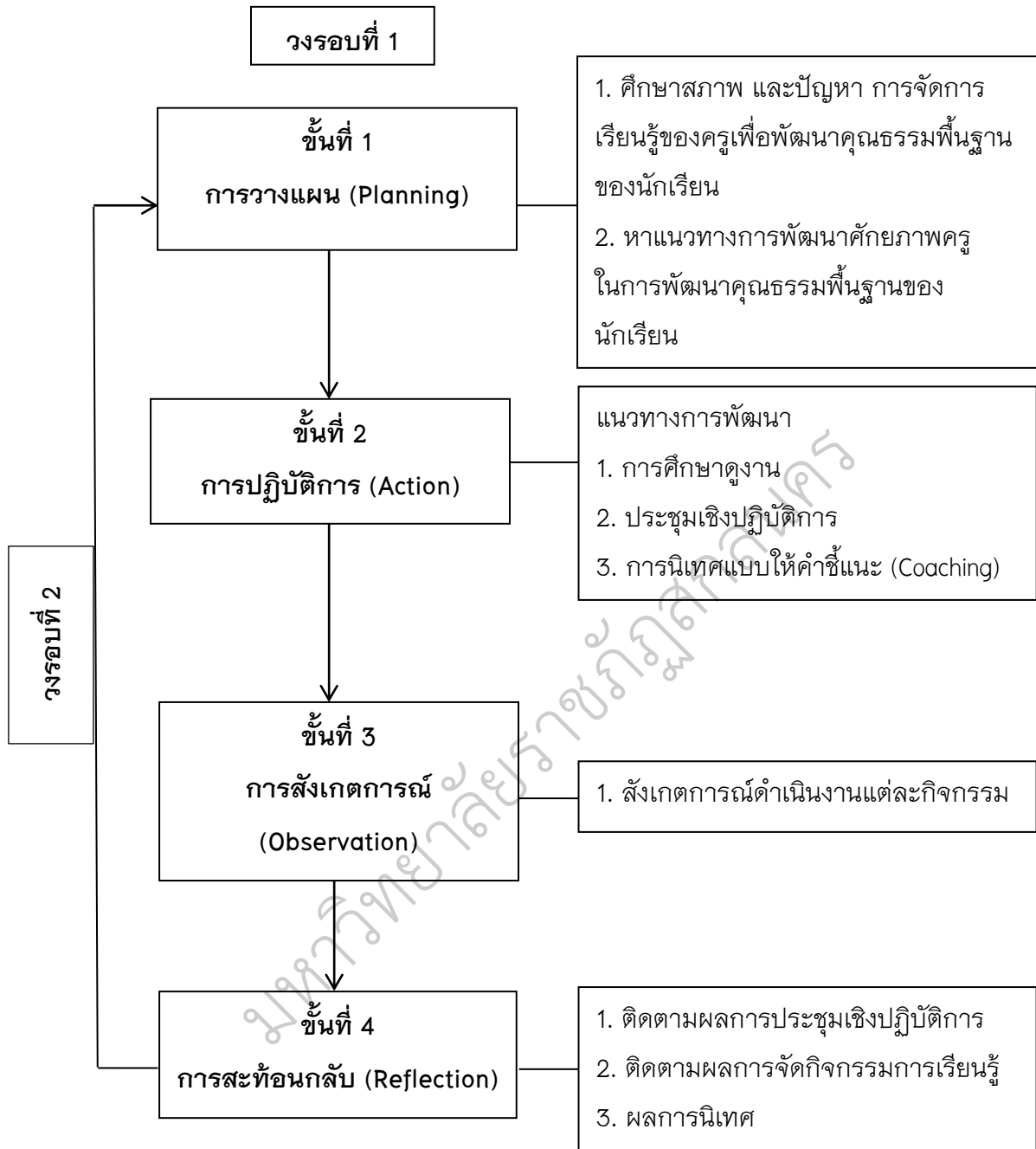
ตั้งแต่ ธันวาคม 2559 ถึง มีนาคม 2560

4.2 วงรอบที่ 2

ตั้งแต่ พฤษภาคม 2560 ถึง กรกฎาคม 2560

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ โดยศึกษาและประยุกต์ใช้หลักการการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis and McTaggart (Kemmis and McTaggart, 1988, pp. 353 - 364 อ้างถึงใน องอาจ นัยพัฒน์, 2554, หน้า 301 - 303) เป็นกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน ซึ่งสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความชัดเจนและมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. สภาพ หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน เกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
2. ปัญหา หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ขัดขวาง หรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองชัยวาน
3. คุณธรรมพื้นฐาน หมายถึง สภาพคุณงามความดี ที่ปรากฏอยู่ตัวบุคคล ที่กระตุ้นให้บุคคลดังกล่าวแสดงพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งที่ดี ซึ่งเป็นคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งควรต่อการปฏิบัติอยู่เป็นประจำ จนเป็นกิจนิสัย ประกอบด้วย

3.1 ชยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความชยันต้องควบคู่กับการใช้สติปัญญา แก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ซึ่งผู้ที่มีความชยัน คือ ผู้ที่ตั้งใจทำอย่างจริงจังต่อ เรื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอยกล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

3.2 ประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งผู้ที่มีความประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3.3 ซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ซึ่งผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่ ต่อวิชาชีพ ตรงต่อเวลา ไม่ใช้เล่ห์กล คดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

3.4 มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ซึ่งผู้ที่มีวินัยในตนเอง คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน/องค์กร/สังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

3.5 สุขภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิจกรรมารยาท ที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ ซึ่งผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพ และกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลา เดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีมารยาท วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

3.6 สะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ทางใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่อนคลายเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ซึ่งผู้ที่มีความสะอาด คือ ผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกฝน จิตใจมิให้ชุ่มมัว จึงมีความแจ่มใสอยู่เสมอ

3.7 สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดผลงาน การสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับ ความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่อง เชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสามัคคี ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตน ทั้งในฐานะ ผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จ ลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

3.8 มีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่อง ของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ให้ ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จัก แบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจ ผู้ที่มีความ เดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

4. การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานเพื่อให้ นักเรียนมีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ยอมรับและต้องการ ตามหลัก คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

5. การพัฒนาศักยภาพครู หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้ครูกลุ่มผู้ร่วมวิจัย โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการจัดกิจกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ แนวทางการพัฒนาคือการศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ แบบให้คำชี้แนะ

6. การพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานให้แก่ นักเรียน โรงเรียนบ้านหนองชัยวาน ความสารถในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะ ชีวิต สุขภาพกายและสุขภาพจิต ความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทย การจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

7. กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน หมายถึง การฝึกอบรมและกิจกรรม ต่างๆ เพื่อพัฒนาจิตใจของนักเรียนให้เป็นคนดีและมุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย ปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีวินัย ปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

8. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าและทำงาน อย่างเป็นระบบเพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน โดยแก้ไขปัญหาและพัฒนาทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนประกอบด้วย

8.1 ขั้นการวางแผน หมายถึง การกำหนดแนวทางการปฏิบัติการพัฒนา ศักยภาพครูไว้ก่อนล่วงหน้า โดยอาศัยการคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่คาดหวังว่า อาจเกิดขึ้นจากการลงมือปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้

8.2 ขั้นการปฏิบัติการ หมายถึง การลงมือดำเนินการตามแผนที่กำหนด ไว้อย่างระมัดระวังและควบคุมการปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่ระบุไว้

8.3 ขั้นการสังเกตการณ์ หมายถึง การรวบรวมข้อมูลหลักฐานด้าน กระบวนการและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการที่ได้ลงมือกระทำลงไป

8.4 ขั้นการสะท้อนกลับ หมายถึง การทวนระลึกถึงการกระทำตามที่ บันทึกรวบรวมไว้จากการสังเกตอย่างครุ่นคิดไตร่ตรองในเชิงวิพากษ์กระบวนการและ ผลการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้

9. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของ นักเรียน หมายถึง การนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายของบุคคลเกี่ยวกับ

การสอนให้นักเรียนมีคุณธรรม มาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมีกระบวนการ มีการจัดทำ ข้อมูล และการจัดเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูลอย่างเป็นระบบ จะส่งผลให้งานที่ทำ เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ซึ่งมีวิธีการพัฒนา บุคลากร ดังนี้

9.1 การศึกษาคูณาน หมายถึง การที่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้ไปศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน จากสถานศึกษา หน่วยงาน หรือองค์กร ที่ได้รับการรับรองว่ามีความเป็นเลิศในด้านการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน

9.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การอบรมในลักษณะเข้ม (Intensive training Course) โดยจะเน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะ ด้านวิชาการ ด้านการมีคุณธรรมพื้นฐานอย่างแท้จริง

9.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) หมายถึง การเสนอแนะที่มุ่ง ช่วยเหลือสนับสนุนให้ครูได้นำความรู้ที่ได้รับไปฝึกปฏิบัติจริง โดยความร่วมมือกันระหว่าง ครูกับศึกษานิเทศก์ ครูกับผู้เชี่ยวชาญ หรือครูกับผู้บริหารโรงเรียน ดำเนินการให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุง การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานต่างๆ ให้ดี เกิดผลกับนักเรียนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

10. การติดตามผล หมายถึง การศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพครู ในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน ด้วยการสังเกต การสอบถาม การสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของนักเรียน และผลที่ได้จากการจัด กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานของครูที่เกิดกับตัวนักเรียนและตัวผู้สอนเอง